de raad van de gemeente Westerkwartier
per mail via griffie@westerkwartier.nl

Contactpersoon
E.S. van der Maesen de Sombreff

Kenmerk
1969203919

Zuidhorn
26 november 2024

Onderwerp
Vragen over arbeidsmigratie in het Westerkwartier

Geachte leden van de raad,

Op 13 mei 2024 heeft de fractie van GroenLinks / PvdA de onderstaande technische vragen gesteld over het onderwerp arbeidsmigratie.

1. Hoeveel arbeidsmigranten zijn er in Westerkwartier actief?
2. Hoe is de ontwikkeling van dat aantal in de afgelopen jaren?
3. In welke sectoren zijn zij actief?
4. Hoe worden de verantwoordelijkheden van de gemeente ingevuld, bijvoorbeeld op het gebied van voldoende goede huisvesting, gezondheid en sociaal domein?

Door diverse omstandigheden heeft de beantwoording op zich laten wachten. Wij komen nu schriftelijk op deze vragen terug.

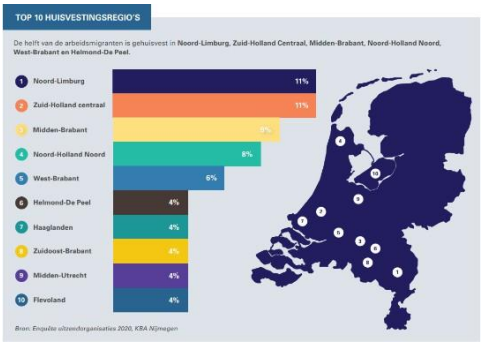
Arbeidsmigratie

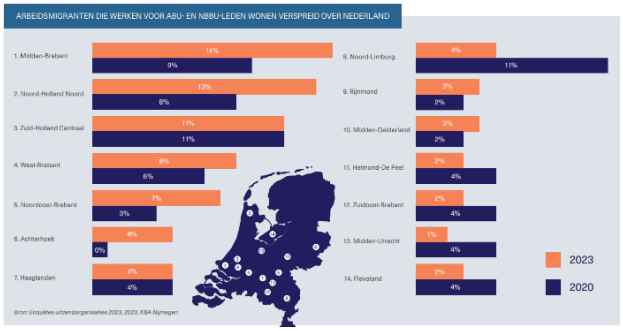
Alvorens in te gaan op de vragen over arbeidsmigranten is het goed om dit begrip te voorzien van een definitie. Belangrijk onderdeel daarvan is dat het gaat om mensen die vanuit een ander land dan Nederland afkomstig zijn en hier naartoe zijn gekomen om voor korte of langere tijd te werken. De begripsomschrijving verschilt echter per organisatie die zich met dit onderwerp bezighoudt[1]. Dit heeft bijvoorbeeld te maken met het recht van vrij verkeer van arbeid dat in de Europese Unie geldt.

[1] INT-AR-Paper-1-Definitie-arbeidsmigrant.pdf

De meest voor de hand liggende algemene beschrijving van arbeidsmigranten is "werkenden van binnen én van buiten Europa die legaal voor kortere of langere tijd in Nederland werkzaam of werkzoekende zijn". Vaak worden zij hierheen gehaald door een uitzendorganisatie of andere werkgever in bijvoorbeeld de tuinbouw-, distributie- of de bouwsector maar ook buitenlandse kenniswerkers kunnen als arbeidsmigrant worden aangeduid. Tijdens hun verblijf in Nederland hebben arbeidsmigranten huisvesting nodig.

Uit onderzoek van de ABU in 2021 en 2023 blijkt dat de top huisvestingsregio's voor arbeidsmigranten in Nederland zijn gelegen in Noord en Zuid Holland en Noord-Brabant[2] en niet significant zijn in Noord-Nederland.

Problematiek arbeidsmigratie

Binnenlands Bestuur van 7 november jl.[3] bevat een publicatie over arbeidsmigratie. Relevante onderdelen daarvan vindt u hieronder terug.

Nederland telt volgens SEO Economisch Onderzoek circa 735.000 arbeidsmigranten. Daar moeten mogelijk nog enige honderdduizenden zogenaamde 'posted workers' (die hier wel werken, maar geen inkomstenbelasting afdragen) bij worden opgeteld. Ze zijn voor veel werkgevers broodnodig om te voorzien in moeilijk vervulbare vacatures.

Zo'n 70 procent van de gemeenten ervaart 'behoorlijk veel' of 'zeer veel' problemen met arbeidsmigranten. En de trend is volgens Binnenlands Bestuur negatief: bij 35 procent zijn die problemen het afgelopen jaar 'enigszins toegenomen', bij 47 procent van de gemeenten zijn ze zelfs 'sterk toegenomen'.

Welke problemen ervaren gemeenten? Als grootste uitdaging zien ze het niet ingeschreven staan van arbeidsmigranten in de Basisregistratie Personen (BRP), waardoor arbeidsmigranten onder de radar verdwijnen. Verder geven gemeenten aan dat arbeidsmigranten een beroep doen op het beperkt aantal beschikbare woningen en is er toename van dakloosheid indien zij bij beëindiging van hun dienstverband niet naar het land van herkomst terugkeren.

---

[2] ABU_NBBU_Factsheet_Arbeidsmigranten_A3_05.indd
[3] Gemeenten willen meer grip op arbeidsmigrant

In Westerkwartier ervaren we als gemeente tot nu toe geen significante problemen met arbeidsmigranten. We lichten dat hieronder toe bij de beantwoording van de vragen.

Verantwoordelijkheid gemeente arbeidsmigratie

De primaire taak van de gemeente op het gebied van arbeidsmigratie is het nemen van besluiten op ruimtelijke aanvragen van werkgevers die arbeidsmigranten willen huisvesten. Huisvesting is een verantwoordelijkheid van de werkgever of de arbeidsmigrant zelf. Dit in tegenstelling tot de doelgroep statushouders waarvoor de gemeente een wettelijke taak heeft om deze van huisvesting te voorzien en te zorgen voor inburgering. De overige taken rondom arbeidsmigranten zijn veelal opgedragen aan de rijksoverheid. Denk daarbij aan onder meer de Arbeidsinspectie.

Beantwoording van de vragen

Het onderwerp arbeidsmigratie speelt niet significant in Noord-Nederland aldus de ABU in 2021 en 2023. Hoe het exact zit in de gemeente Westerkwartier weten we niet. Wij houden als gemeente geen gegevens bij over arbeidsmigratie en dat heeft een reden. Dit onderwerp vraagt tot nu toe slechts incidenteel aandacht. Dat is met name het geval geweest naar aanleiding van verzoeken tot realisatie van huisvesting van arbeidsmigranten. Het gaat echter op jaarbasis om slechts een enkele aanvraag.

Om deze reden kunnen we niet vanuit eigen registraties antwoord geven op de vragen 1 tot en met 3. Hiervan zijn slechts landelijke cijfers beschikbaar. Via de website Alle Cijfers[4] hebben we kunnen herleiden dat van de 64.946 inwoners in 2023 3607 van buiten Europa komen en 2324 van binnen Europa. Daaruit valt echter niet af te leiden hoe groot de groep arbeidsmigranten is. Op de site van het CBS[5] hebben we gevonden dat ultimo 2021 in de gemeente Westerkwartier 26 arbeidsmigranten van buiten de EU/EFTA woonachtig waren. Of dit formele cijfer de werkelijkheid weergeeft weten we niet omdat in de definitie van arbeidsmigratie ook arbeidsmigranten van binnen Europa worden meegenomen.

In antwoord op vraag 4 kunnen we u mededelen dat de in de aanleiding bij de vragen genoemde Handreiking zich met name richt op het ruimtelijk instrumentarium mocht een gemeente een verzoek krijgen voor specifieke huisvesting voor arbeidsmigranten. Deze verzoeken komen zoals hierboven aangegeven nauwelijks voor en worden binnen het bestaande ruimtelijke instrumentarium afgehandeld.

[4] Gemeente Westerkwartier in cijfers en grafieken (bijgewerkt 2024!) | AlleCijfers.nl.
[5] Arbeidsmigrant van buiten de EU vaak een mannelijke kennismigrant | CBS

Vanwege het sporadische karakter van deze aanvragen houden we hier geen gegevens over bij. Voor zover bekend ondervinden we in het sociaal domein ook geen bijzonderheden op dit vlak.

We vertrouwen hiermee uw vragen te hebben beantwoord.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

A. van der Tuuk, burgemeester
R. Kleijnen, secretaris